

KAKO JE BIA PRETVORENA U POLITIČKU POLICIJU

Tajni nadzor u rukama bivše ministarke

Milan Radonjić

novinar rubrike društvo

Od dolaska SNS-a na vlast predsednik Srbije je radio na stvaranju paralelnih kontakata koje je razvijao još dok je bio prvi potpredsednik vlade i šef biroa za koordinaciju službi bezbednosti. Tako je postalo sasvim nebitno ko je na čelu agencije jer Vučić održava paralelne direktne kontakte sa ljudima na ključnim pozicijama

Nebrojene zloupotrebe vlasti koja je otela državu i sa njom se bestidno identifikuje bez ikakvih moralnih ili logičkih ograničenja, nigde se ne vide tako jasno kao u profesionalnom survavanju Bezbednosno-informativne agencije. Tako su danas, kažu sagovornici *Radara*, operativci nekada najbolje organizovanog – Beogradskog centra BIA (za koji se posle Gašićevih organizacionih akrobacija više ne zna ni gde su mu granice ni koliko ima pripadnika), dnevno zauzeti snimanjem učesnika Čacilenda, zbog uočenog nesaglasja između količine isplaćenih dnevnica, i broja prisutnih u Pionirskom parku.

Situacija je posebno loša u veoma važnoj 7. Upravi za tehniku u čijoj nadležnosti je primena mera tajnog nadzora i presretanja komunikacija. Maja Popović, nekadašnja ministarka pravde, vraćena je nedavno na mesto zamenika načelnika Sektora tehnike, iako nema nikakvog iskustva u ovom sektoru rada BIA.

Novosadski studenti na protestu ispred zgrade Bezbednosno-informativne agencije (BIA) u Novom Sadu Foto:Nova.rs

Bez nadzora suda

Sagovornici *Radara* svedoče da je tokom poslednje decenije broj ljudi na merama (nadzora komunikacija) bio u stalnom porastu, da je tokom protesta *1 od 5 miliona* taj broj premašio 6.000, a da se taj trend eksponencijalnog rasta dodatno ubrzao u vreme studentskog protesta.

Tokom poslednje decenije broj ljudi na merama bio je u stalnom porastu, a bivši radnici BIA svedoče da je tokom protesta *1 od 5 miliona* taj broj premašio 6.000, kao i da se trend eksponencijalnog rasta nastavio tokom studentskog protesta

„Tokom protesta 2020. godine broj presretnutih komunikacija dostigao je apsolutni rekord, koji je verujem i dalje u porastu, dok je sa druge strane bilo situacija da ljudi budu upozoreni da su na merama...“, govori za *Radar* bivši dugogodišnji radnik BIA, koji je nakon tog velikog građanskog protesta odlučio da napusti posao.

Novosadski studenti koji blokiraju fakultete danas organizuju protest ispred zgrade Bezbednosno-informativne agencije (BIA) u Novom Sadu FotoBETAPHOTO/DRAGAN GOJIC

„Takva ‘prijateljska upozorenja’ su naravno krivična dela, baš kao i presretanje komunikacija bez naloga suda, a radnici koji su prihvatili da takve zahteve nadređenih sprovedu u delo, kasnije su morali da pristaju na sve, jer su i sami postali potencijalni objekat ucene.“

Radnici BIA koji su prihvatili da prate i presreću komunikacije građana, kasnije su morali da pristaju na

sve, jer su i sami postali potencijalni objekat ucene, svedoči bivši operativac ove službe

Prema njegovim rečima, brojne zloupotrebe mera nadzora kretale su se od toga da se za jednu osobu sudu za odobrenje daje pet ili šest telefonskih brojeva, do toga da se radilo i bez naloga suda, uz pomoć takozvanih IMSI kečera. Ove aparate koji imitiraju bazne stanice i preuzimaju saobraćaj sa mobilnih telefona u radijusu od nekoliko stotina metara, koristila je uvek ista grupa radnika, koju su druge kolege pejorativno nazvale *pampersima* (pelene), zbog toga što su dane i noći provodili na terenu. Njihovi izveštaji u zapečaćenom kovertu stizali su dnevno.

Medija centar

Kako je *Radar* već pisao, pred nadležnim sudovima u Beogradu vodi se nekoliko postupaka za zloupotrebe u 7. upravi BIA, za vreme dok je njom rukovodio Zoran Stanić Zis. Svi ovi procesi proglašeni su za državnu tajnu i zatvoreni su za javnost.

Višestruki, kredibilni izvori *Radara*, svedoče da je Stanić imao dobru, i direktnu, komunikaciju sa nekadašnjim premijerom, aktuelnim predsednikom Srbije Aleksandrom Vučićem. Njegova komunikacija sa tadašnjim direktorom BIA Bratislavom Gašićem nikako se nije mogla nazvati dobrom, a Stanić je penzionisan posle nekoliko incidenata kada je pred većim brojem kolega rekao da ne želi da dobija naređenja od „keramičara“. Pravi razlog za penzionisanje, svedoče izvori Radar bila je njegova komunikacija sa Vučićem, bez Gašićevog znanja.

Uskoro se međutim i sam Gašić našao u nemilosti, a njegov prelazak na mesto ministra policije gde je preveo i svoje ljude poput Gorana Colića, bivšeg načelnika 5. uprave BIA i Branislava Pavlovića, zamenika načelnika 7. Uprave, takođe je kratko potrajao:

Foto: A.K./ATAImages

„Gašićevim ljudima je poručeno da nemaju šta da traže u MUP i vraćeni su u BIA, ali na niže pozicije. Pavlović je čak postavljen na kapiju na ulazu u kompleks BIA na Banjici. Posle nekog vremena požalio se nekome u vrhu vlasti, pa je postavljen na mesto načelnika čitavog sektora tehnike.

Pavlović je 2023. godine na tom mestu i uhapšen zbog malverzacija sa internet saobraćajem, po informaciji dobijenoj od stranih bezbednosnih službi. Pred tužiocima je priznao krivično delo i tako je posle Radomira

Markovića, postao najviši aktivni funkcioner BIA koji je uhapšen posle 2000. godine.

Pored već okončane regresije u političku policiju, profesionalni pad BIA nastavio se svojevrsnom metamorfozom u centar za koordinaciju stranačkih aktivista. Tako je Medija centar koji deluje unutar Situacionog centra, postao jedno od mesta na kome se sasvim izbrisala granica između stranke i države. Inače, Situacioni centar je još jedna od novina koju je u rad službe bezbednosti uneo Bratislav Gašić, gde se u realnom vremenu slivaju sve informacije dobijene operativnim radom i uz pomoć aktivne tehnike.

„Medija centar radi 24 sata, a u njemu je po smenama zaposleno otprilike 40 ljudi čija je dužnost da prate teme koje su u trendu, i objave na društvenim mrežama“, nastavlja sagovornik *Radara*.

Tri operativna radnika dobila su otkaz, bez prethodne disciplinske prijave, zbog simpatija za studentski pokret izrečenih u razgovoru sa kolegama

Za postavku Medija centra bio je zadužen nekadašnji vođa internet timova SNS i šef kabineta Bratislava Gašića u BIA – Simo Čulić.

„Tamo su zaposlene uglavnom mlađe osobe, najčešće devojke prijatnog izgleda, koje svoje napore u suzbijanju po vlast štetnih informacija ili difamaciju pojedinaca koordiniraju sa stranačkim timovima, raspoređenim po javnim preduzećima.“

Sagovornik *Radara* ističe da su Medija centru na raspolaganju softveri preko kojih je moguće dobiti sve interakcije koje je targetirana osoba

ikada napravila na društvenim mrežama:

„Ukoliko se donese zaključak da je subjekt potencijalna pretnja ili da ima mogućnost da razvije veći uticaj, primenjuju se kontramere. Klasičan primer je onaj koji smo svi nedavno imali prilike da vidimo sa studentom Mašinskog fakulteta na koga su se koordinirano obrušili svi mediji pod kontrolom vlasti, izdvajajući neku njegovu neprimerenu reakciju, od pre više od deset godina.“

Naš izvor naglašava da je zahvaljujući skupo plaćenim ugovorima sa informatičkim kompanijama Medija centar BIA u mogućnosti da pojedine video-snimke ili objave postavi u režim takozvanog šedou baninga, kojim će se višestruko smanjiti opseg korisnika do kojih pomenuta informacija stiže u takozvani fid.

Otkazi nepodobnima

O atmosferi koja trenutno vlada u agenciji koja treba da se bavi borbom protiv organizovanog kriminala i terorizma svedoči činjenica da su čak tri operativna radnika dobila otkaz, bez prethodne disciplinske prijave, zbog simpatija za studentski pokret izrečenih u razgovoru sa kolegama. Sliku atmosfere staljinističkih čistki upotpunjuje informacija da je jedan od zamenika načelnika uprave „morao da brani svoj položaj od sličnog verbalnog delikta sopstvene supruge, rečima da se oni nalaze u fazi razvoda“.

Inače javna je tajna da su zbog direktnog upliva politike, odnosi između rukovodilaca u agenciji veoma loši, a da umesto direktora Vladimira Orlića i njegovog zamenika Tomislava Radovanovića, Bezbednosno-

informativnom agencijom *de facto* upravlja šef operative Marko Parezanović.

„Indikativan je bio dolazak Aleksandra Vučića helikopterom na Banjicu kada je čitava agencija sa direktorom Aleksandrom Đorđevićem na čelu bila postrojena da ga dočeka. Po izlasku iz helikoptera, Vučić se umesto ka direktoru uputio ka Parezanoviću i na travnjaku sa njim razgovarao gotovo pola sata.“

Agencijom suštinski upravlja šef operative Marko Parezanović, a indikativan je bio dolazak Vučića helikopterom na Banjicu kada je čitava agencija sa bivšim direktorom Aleksandrom Đorđevićem na čelu bila postrojena da ga dočeka. Po izlasku iz helikoptera, predsednik se umesto ka direktoru uputio ka Parezanoviću i na travnjaku sa njim razgovarao gotovo pola sata

Ova informacija podudara se sa saznanjima *Radara* da je praktično od dolaska SNS na vlast predsednik radio na stvaranju paralelnih kontakata koje je razvijao još dok je bio prvi potpredsednik vlade i šef biroa za koordinaciju službi bezbednosti, posećujući kolegijume BIA. Tako je postalo sasvim nebitno ko je na čelu agencije jer Vučić održava paralelne direktne kontakte sa ljudima na ključnim pozicijama.

„Iako se to može učiniti neobično, nije bilo neophodno puno pritisaka u tim kontaktima jer su se ljudi uglavnom nudili sami. Danas je u BIA postala stvar prestiža – imati službeni automobil ili najnoviji mobilni telefon, odnosno službeni pištolj *glok*. To su svojevrsni znaci raspoznavanja nečijeg statusa i važnosti, mnogo više nego formalna pozicija.“